

خالقتىڭ اماندىعن قورعادى، ئوتەنشە ادالدىقپەن اۋەلگى ماقساتتى شىڭدادى

____ شىنچىياڭ قوعام حاۋىپسىزدىكى قاهارمان ۋلىگىلەرىنىڭ نىزگى سىستەرىنىەن بايانداما جاساۋ جىنالىسىنان ەستەلىك

دەتتەرگە جولىقسا باياغىسىنشا اتويلاپ الدا جۇرەدى. بيبىل 5- ايدا جاڭ چىنياڭ مەملە- كەتتىك ەرەكشە دارەجەلى تاڭداۋلى خالىق ساقشىسى بولپ باعالاندى.

”جاسرىنىڭدار!“ گۇما اۋداندىق قوعام حاۋپىسىزدىكى مەكەمەسىنىڭ بۇرىنعى ورنىيا- سار باستىعى ’عابرات مامۇتتىڭ كوزى تىرد- سىندە ايقتان ەڭ سوڭغى ’موزى وسى. 20۱6- جىلى ول قوعام حاۋپىسىزدىكى مېنىستىرلىگىنىڭ A دارەجەلى قۇعىنداۋ بۇيرىعى تىزمىندەگى قاشپ جۇرگەندەردى ئوقتىنداۋ كەزىندە قا- تارلاس سەرىگىن قورعاپ قالدۇ ’ۇشىن باقتقا قارىسى قازا تاپتى. 20۱9- جىلى 9- ايدا ’عايد- رات مامۇتقا ”خالق قاهارمانى“ مەملەكەت داخق اتاعى بەرىلدى.

قاهارماننىڭ نىزگى سىستەرىنىەن ’عابرات مامۇتنىڭ شاكرتى، گۇما اۋداندىق قوعام حا- ۋپىسىزدىكى مەكەمەسىنىڭ خالىق ساقشىسى شياۋ شۇيۇڭ شەشلىە سىر شەرتتى. ”قاهارمان كوز جۇمعانىمەن، رۇحى ماڭگى جاسايىدى. ۇستاز، الاڭسىز بولغىز، ’بىز ’سىزدىڭ جەتپە- گەن مۇراتىڭىزدى جالعاپ، ’سىزدىڭ ’زىڭىز- دى باسپ، ساقاداي ساي تۇرىپ، شىنچىياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنشىتى ’ۇشىن وزىمىزە باردىڭ بارلىعن ارناۋعا قاي- قاشان دا داينىبىز!“- دەدى شياۋ شۇيۇڭ كەسەتە.

بۇقاراعا قىزمەت ەتۇدىڭ ’بىرىنىشى شەبىندە ولار ’مىس جۇزىندىك ارەكەتتەرىمەن خالىقشلىدىق

اۋەلگى ماقساتتارىن اىمالياتتا ايگىلەدى —

مەملەكەتتىك تاڭداۋلى خالىق ساقشىسى دىيڭ يۇڭگاڭ ”دۇلەي بىوران ’وڭسىرى“ مايناسى جولى بولگىن 20 جىل تايچىلماي كۇ- زەتىپ، 10 مىڭ رەتتەن استانم شارلاۋدى، مىڭ رەتتەن استانم قۇتقارۇ، كومەك بەرۇدى باستان وتكىزدى. دىيڭ يۇڭگاڭ بىلاي دەدى: ”كۇن قانداي سۇيق، قارىلى بوران قانىشما كۇشتى بولسا دا، ’بىز مايناستى تايچىلماي كۇزەتۇدى جالعاستىرىپ، ماڭگى ’ار ۇلت بۇقاراسنا جول كورسەتۇشى شىراق بولا بەرمەز.“

تالاي جىلدىن بەرى مەملەكەتتىك ”فىڭچىياۋ ۇلگىسىندەگى قوعام حاۋپىسىزدىكى ساقشى بولمىشەسى“— ’ۇرىمجى قالالىق قوعام حاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى جۇڭجىياۋزى ساقشى بولمىشەسى بۇقارالىق قىزمەتتى ويداعم- داي ستەشۇ سىندى وسى نەگىزگى ارقاۋدى مھتاپ يگەرىپ، قىزمەت تاسلىنىدە جاڭخالق اشپ، بۇقارانىڭ ’بىرسىبىرا شۇعل، قىين، ۋا- ىيىمداعان، ’زارۇ ماسەللەرىن شەشتى. ”خالق ’ۇشىن قىزمەت ستەشۇ — ماڭگىلىك جولى،

كۇرەسكەرلىك جاسى داۋرەن

’ۇرىمجى قالالىق ۇرن ’سۇندىرۇ، ورنىن ساقانلۇ قۇتقارۇ. كومەكتەشۇ تارماق تىرىشىنچۇ سولنىسنىڭ جولى ۇرن ’سۇندىرۇ، ورنىن ساقانلۇ قۇتقارۇ. كومەكتەشۇ بۇنىكى:

جالىندى جاسىق كوكتەم ۋەلس قوشۇ بارىسىندا نۇرلانا تۇتسى

لەرىنىڭ قاراستى اۋماقتاعى ’ار ۇلت بۇقاراسم- نىڭ حاۋپىسىزدىگىن قورعاعان تارىجىن ايگم- لەپ تۇر.

پۇنكت قۇرىلغاننان بەرى شىنچۇا سول- تۇستىك جولى ’ورت ’سۇندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ پۇنكىتى جىنىى 40 مىڭ رەتتەن استانم ساقشعا مالىمەدەۋدى قابىلداپ جانە وعان اتنا- نىپ، قۇنى 100 مىبلىيون يۇاننان استانم مال- مۇلكىتى قورعاپ قالدى. ىلگەرىندى - كەيند- دى كوللەكتىپ 1- دارەجەلى، كوللەكتىپ 2- دارەجەلى ەڭبەك ’سىڭىرىپ، 6 ادام جەكە 1- دارەجەلى، 9 ادام جەكە 2- دارەجەلى، 36 ادام جەكە 3- دارەجەلى ەڭبەك ’سىڭىر- دى، ت. ب.

وسى ’ورت ’سۇندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ پۇنكىتىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى لي جىا - ۋىن بىلاي دەپ تانىستىردى: كەزەكتە ’ورت ’سۇندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ پۇنكىتىندە جىنىى 26 ’ورت ’سۇندىرۇ، ورتتەن ساقتانۇ قۇتقارۇ - كومەكتەشۇ قىزمەتكەرى بار، ورتاشا جاسى 27 جاستا، جىلنا ورتا ەسەيپەن 500 رەتتەن استانم مىندەت اتقارىپ، ’ار جىلى 10 مىڭ كىلومەتردەن استانم جول باسپ شارلاۋ جۇرگىزەدى.

سان مىڭداعان حاۋىپتەن ارالاشاۋ، قۇتقارۇ - كومەكتەشۇ بارىسىنداعى ’بىر رەتكى بېيىك عىماراتقا كەتكەن ’ورت اپاتى لي جىا- ۋىننىڭ ەسىندە ماڭگى ساقتالپىتى، ول سى- ئتۇتەك

بۇقارالىق قىزمەتتى ويداعىداي ستەشۇ — ماڭ- گىلىك تاقىرىپ“. جۇڭجىياۋزى ساقشى بولمىشە- سىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى ياك چاڭسۇڭ بىلاي دەدى: ”بىز داۋىرمەن بىرگە العا باسپ، ۇيرەنۇ مەن فولدانۇدى بىرلەستىرىپ، ئۇلا بويىمىز داعى ”ادامگەرشلىك ار مەن، بۇقا- رامەن ەتەنە سۇبسىپەنشىلىكپەن، تابان ەت، ماڭداي تەرىمىز بەن“ بۇقارالىق قىزمەتتى ۇز- دىكىسىز ويداعىداي ستەيىمىز.

”قالىڭ خالىق ساقشىلارنىڭ، كومەكشى ساقشىلاردىڭ بىرگە قۇلىشىنىۋندا جايرانبۇلاق رايوندىق قوعام حاۋپىسىزدىكى بولمىشە مەكە- مەسىنە قاراستى اۋماقتا قىلمىستىق دىستەر، قوعام اماندىعى دەلولارنىڭ تۇتلۇ مولشىرى قاتارىنان 5 جىل شەكەندەشۇ بەنالسىن كورسە- تىپ، دەلونىڭ اشۇلۇ مولشىرى، تەكسەرىلىپ، ’بىر جاقىتى ەتىلۇ مولشىرى باستان - اىباق %80تەن جوعارى دەڭگەيدى ساقنادى“، - دەدى ”مەملەكەتتىك تاڭداۋلى قوعام حاۋپ- سىزدىكى مەكەمەسى“ قاراماىلى قالاسى قوعام حاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى جايرانبۇلاق رايون- دىق بولمىشە مەكەمەسىنىڭ باستىعى لي جىن.

شايار اۋداندىق قوعام حاۋپىسىزدىكى مە- كەمەسى قادا’دوڭ ساقشى بولمىشەسىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى راحمان احات مەملەكەت- تىك قوعام حاۋپىسىزدىكى ورگاندارىنداعى حا- لىقتى ’سۇيۇ ۇلگىسى. ساقشى كىمىن كىيگەن كۇننەن باستاپ ول توراقشمەن جولداس بولپ، قۇمدى بوراندى سىرىك ەتپ، بۇقارا- نىڭ قىينىشلىغن، تالاپ - تىلەگىن بەلسەنە شەشتى. ”قۇمدى بىوران دەپ ’وسىپ - ’وئۇيۇن ئوقتاپتپاعان توراقشى سەكىلدى مەن دە قورشاعان ورتا جاپالى ەكەن دەپ كەتىپ قالۇدى تاڭدامايمىن!“! راحمان احاتنىڭ كوڭم- لىنىدە بۇقارا ’ۇشىن ’ار كىشكەنە ’ىستى قولم- نان كەلگەنشە ويداعىداي ستەشۇ ’ومىرىنىڭ ەڭ ۇلكەن قۇنى سانالدى.

شەكارا ۋەڭرىدەگى بېيىك ۇستىرتتە ولار الدالدىقنارىمەن جاۋاپكەررشلىكتىرىن ايگىلمە- دى —

چارقىلىق اۋداندىق قوعام حاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى جەتنبۇلاق قوعام حاۋپىسىزدىكى تەكسەرۇ پۇنكىتىندەگى بارلىق خالىق ساقشلا- رى، كومەكشى ساقشىلار شىنچىياڭ مەن چىيىحايىدىڭ شەكاراسىنداعى تەڭىز دەڭگەيپنەن 3300 مەتر بېيىك جەردە تايچىلماي كۇزەتتە تۇرىپ، شىنچىياڭنىڭ شىعىس ۋىڭئوستىك قاچىا- سىن ’سات ساينىن قاس قاچىاي قورعاپ تۇر. بيبىل بۇل تەكسەرۇ پۇنكىتى مەملەكەتتىك قوعام

حاۋپىسىزدىكى ورگاندارىنداعى خالىقتى ’سۇيۇ- دىڭ ۇلگىلى كوللەكتىپۇ بولپ باعالاندى. ”تەكسەرۇ پۇنكىتىنىڭ ’مۇزگى تور‘، ’قورغان كانالى‘ رولىن ويداعىداي ساۋلەلەندىرىپ، پارتىيا مەن خالىق سەنىم ارتاتىن، ارقسا سۇيەيتىن، الاڭسىز بولاتىن قوعام حاۋپىسىزدىگىنىڭ قۇرىش قوسىنىن ئۇلعالاۋعا كۇش سالامىز“، - دەدى تەكسەرۇ پۇنكىتىنىڭ باستىعى ياك سۇڭئاۋ.

باي اۋىلى — اراتۇرىك اۋدانىنىڭ ەڭ شىعىسنا ورنالاسقان، موڭغۇلىيامەن شەكارالا- سىپ جاتقان شەكارالىق اۋىل. پارتىيانىڭ ’ۇنىن ويداعىداي جەتكىزۇ ’ۇشىن، تالاي جىلدىان بەرى قۇمىل شەكارالىق باسقارۇ تارماق اترە- تى باي شەكارالىق ساقشى بولمىشەسىندەگى خالىق ساقشىلارى، كومەكشى ساقشىلار قاشاند- دا نەگىزگى ساتىعا نىشكەرلەي ارالاسۇعا تاباند- دى بولپ، پارتىيانىڭ لۇشىيان، باعمت - سايا- ساتتارى مەن مەملەكەتتىڭ زاڭ، زاڭ ەرەجە- لەرىن كەڭىيەن ۇگىتتەپ، پارتىيانىڭ ’ۇنىن قا- راستى اۋماقتىڭ ’ار بۇرىشىنا جەتكىزدى. جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىياسى قۇرىلغاندىم- نىڭ 100 جىلدىعى قارساڭندا، اتالغان ساقشى بولمىشەسىنىڭ پارتىيا ياچەيكاسى ”مەملەكەتتىك وزات نەگىزگى ساتى پارتىيا ۇيىمى“ بولپ با- عالاندى. ”’بىز ياچەيكا قۇرىلىسىن ونان ارى كۇشەيتىپ، بۇقارامەن جۇرەكتەس بولپ، شە- كارانى ورنىقتىرۇ، شەكارانى ئىقايىتۇ قىزمەىنىدە نىڭ ناتىيجەلەرگە قول جەتكىزۇڭە قۇلىشنامىز“، - دەدى اتالغان ساقشى بولمىشەسىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى جاڭ لىياڭ.

’ار ەستەلىك جادىدان وشېسەس ورنىن لىپ، ’ار ’موز، ’ار لەبىزدەن ادىلەتتىڭ تەلە- گەي كۇشى سەزىلىپ تۇردى. شاپالاق ’ۇنى، كوز جاسى، اسىر - تولعانىستار... ’بىر ساعات اينالاسىنداعى بايانداما جاساۋ جىينالىسى بارشا ادامعا سارىنى باسلىماس كوڭىل تولقىنىسىن سىيالدى.

بايانداما جاساۋ جىينالىسى اقىرلاسقاند- ىمەن، قاهارمان ۇلكىلەردىڭ رۇحى سانسىز خالىق ساقشىلارنىڭ جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالا- دى، كوپشىلىك جاپال مىنانى ’بىلىردى: قا- هارمان ۇلگىلەرگە قاراپ قاتار تۇزەپ، جاۋاپ- كەرشلىكىتى كوكەيدە ساقتاپ، ارەكەتتە اتقا- رىپ، پارتىيا مەن خالىق جۇنكتەگەن جاڭا دا- ۋىردەگى قىزمەت جاۋاپكەرشلىگى مەن بو- رشتى شىناي ارقالاپ، پارتىيا 20 - قۇرۇلتايە- نىڭ جەڭسىيەن اشىلۇىن ’مىس جۇزىندىك ارە- كەتىمىزبەن قارىسى الامىز.

مەملەكەتنىڭ 20۲2- جىلغى 1- نويىناعى جاڭا سورت ۇقىمىنا يە

بولعان وسىمدىكتەر تىزىمىدىكى شىعارلىدى

شىنچىياڭنان 6 ’تۇرلى جىدە تاڭدالدى

انار بۇلت \ شىنچىياڭ گازەتنىڭ ’متىلىشىسى ساۋ حۇئا 6- ايدىڭ 22- كۇنى ۇرىمجىدەن خابارلايدى. ”شىنچىياڭدا جىدە، شىرعانات جانە قىزىل ميا سىندى 3 اسل بار“. جۇقتا 3 اسلدىڭ ’بىرى جىدە جاپىلى قۇانىشتى خابار كەلدى، مەملەكەتتىك رومان شارۋاشلىغى جانە جاپلىم مەكەمەسى جاريالاعان 2022 - جىلغى 1- نويىناعى جاڭا سورت ۇقىمىنا يە بولغان وسىمدىكتەر تىزىمىدىگىن- دە شىنچىياڭ ورمان شارۋاشلىغى علمى اكادەمىياسى تاڭداپ جە- تىلدىرىگەن 6 ’تۇرلى جىدەنىڭ جاڭا سورتى تاڭدالغان، بۇل شىنچىياڭنىڭ كوپ جىلداردان بەرى ورمان - ’موشوپ، وسىمدىك- نىڭ جاڭا سورتى ۇقىغىن ەك كوپ يەلەگەن ’بىر رەتى بولپ، رايونىمىزدىڭ جىدە وندىرىسىندە ەگىشلىكىنى جاپىلاستىرۇدى جانە كاسىپ سالالاندىرىپ دامىستۇدى جەدەلدەتۇگە نەگىز قالادى.

ۇىغىشۇعا قاراعاندا، جىدەنىڭ 6 ’تۇرلى جاڭا سورتى جەكە - جەكە يافىڭ، جىنشا، بايشاتيان، خۇيگۇي، خۇڭلىڭ، جىنخۇاڭحوشۇ ەكەن، تۇگەلدەي ’ىرى جەمەستى جىدە بولپ، ۋىڭئوستىك شىنچىياڭ ۋەڭرىنىەن اكەلىنىپتى، شىنچىياڭ ورمان شارۋاشلىغى علمى اكادەمىياسىنىڭ زەرەتتەرىمەندەرى 10 جىلدىان استانم ۇاقت ۇزدىك- سىز نىزنە ’ئۆسپى باقلاۋ، تاجىرىيەدەن وتكىزۇ جانە زەرەتتەشۇ ار- قىلى ’ىرى جەمەستى 20دان استانم جىدەنىڭ اراسىنان تاڭداپ جە- تىلدىرىگەن وسى 6 ’تۇرلى جىدەنىڭ جاڭا سورتى قۇاڭشىلىققا ’تو- زىمىدى، سورت توپىراققا شىدامىدى، دەرت - دەرىبەزگە قارسىلىق قۇاتى كۇشتى، ’دامى ’تىل ۇيرەتىن، مول ’ونىم بەرەتتىن ەرەك- شەلىكتەرگە يە ەكەن.

”جىدە اعاشى قۇاڭ رايوندا وسىرۇگە ۇيلەسەتتىن اعاش، ەلىم- مىزدىڭ سولتۇستىگىنە كەڭ تارالغان، قۇاڭشىلىققا، سورتاڭ تويىم- راققا ’ئوزىمىدى ەرەكشەلىككە يە بولغاندىقتان، نلىعي دا سورتاڭ توپىراقتى جەرلەر، ەگىس اتىزدارنىڭ جاعالاۋى، جول بويى سىياقتى ’وسىپ - جەتىلەتتىن ورتا شارت - جاعدايى ’بىرشاما ناشار جەرلەردە وسەتتىن، ومىرشەڭدىك قۇاتى ئوتەنشە كۇشتى ەكولوگىيالىق اعاش تۇرئەن جاتادى، جەلدى توسپ، قۇمدى ورنىقتىرۇ، توپىراق- تى قۇنارلاندىرۇ رولنا يە“. شىنچىياڭ ورمان شارۋاشلىغى علمى اكادەمىياسى ورمان ’وسىرىپ، قۇمدى تىزىگىندەشۇ زەرتحاناسىنىڭ زەرەتتەرىمەنى لو چىيىڭخۇڭ بىلاي دەدى: جىدە ەكولوگىيالىق جانە ەكونوميكالىق ونىمىدىلىككە بە، ’بىىراق جەلدەن بەرى ادامدار ونىڭ ەكولوگىيالىق رولنا كوبىرەك ’مان بەرىپ، ەكونوميكالىق ونىمىدىلىگىنىەن پايداالانۇدى ەسكەرىمدى. كوپتەنگەن زەرەتتەۋلەردە كورسەتىلىۋىشىشە، جىدەنىڭ قورەكتىكى مول بولۇمەن بىرگە، قۇرا- مىندا قانت، بەلوك جانە ۇيتامىين سىياقتىلار بار بولۇمەن بىرگە، دا- رىلىك قۇنى دا وتە ايقىن بولپ، كۇزلى، جەمىسى جانە بۇناعى، جا- پىراعى تۇگەلدەي دارىگە پايداالاناتىن بولپ، كەڭىردەكشە قابىنۇ، اس قورىتۇدىڭ جاقسى بولماۋى سىياقتى كوپتەنگەن اۋرۇ- لاردى ەمدەۋگە پايداالنالدى ەكەن، جىدەنىڭ كوپ ’تۇرلى پايى- داسىنا ەل ’ىشى - سىرتىندا كەڭ كولەمدە نازار اۋدارىلىپ، باتسى سولتۇستىك ۋەڭرىدەگى نەگىزگى وسىرىلەتتىن ورمان اعاشتارىنىڭ بىرىنە اينالىدى.

شىنچىياڭ ورمان شارۋاشلىغى علمى اكادەمىياسى جىدە زەرت- تەنگەن 10 نەشە جىلدا شىنچىياڭنىڭ جىدە بايلىغىن تەكسىرۇ قىزمە- تىن اياقتاپ، وسى نەگىزدە بۇكىل شىنچىياڭ كولەمىندە جاڭا سورتتى ەكشەپ، جەتىلدىرىپ، ەڭ سوڭىندا 6 ’تۇرلى جاڭا سورتتى جەتىلدىرۇدى اياقتاپ، وسىمدىك جاڭا سورتى ۇقىمىنا يە بولدى. ”وسى 6 ۇلكەن جەمەستى جىدەنىڭ اتىنى ’بىزدىڭ زەرەتتەشۇ ۇجىمى قويغان، ادەتتە بايقالغان جەرى + سىرتقى بەينە- سىنىڭ ەرەكشەلىگى بويىنشا اتالدى. ماسەلەن، ”يافىڭ“ — تۇقىم قاينارى شايار اۋدانىندا سورتنىڭ ’مول ’ونىم اۋ ەرەكشەلىگى جاقسى بولغاندىمىعان وسلاي اتالغان. ’جىنشا“— جىدە ’ئۇستىنىڭ اتىنى ’ئۇستى، ياركەن اۋدانىندا بايقالغاندىمىعان وسلاي اتالغان. ’خۇڭلىڭ“— جەمىسى قىزىل، سىرتقى بەينەسى قوڭىرلاۋعا ۇقسايد- تىنىدىقتان وسلاي اتالغان.“- دەدى لو چىيىڭخۇڭ.

تانىستىرۇعا قاراعاندا، شىنچىياڭنىڭ جىدە اعاشى، نەگىزىنىەن، وڭ تۇستىك شىنچىياڭ ۋەڭرىنە تارالغان، ادەتتە شارۋالار وزدەرى ەگەدى، ’الى زور كولەمدە جىتىكتەي وڭدەلە قويماعان بولپ، وتباسلاردىڭ اۋلالارىندا جولدىڭ، اتىزدىڭ شەتىندە ەگۇدى نەگىز ەتىپ، نەگىزد- نىنە نقتاسىن ورمان بەلدەۋى رولىن اتقارادى ەكەن.

”بايلىقتى كادەگە جاراتۇ، جاڭا، ساپالى سورتتاردى جەتىل- دىرۇ جانە جاپىلاستىرۇمەن بىرگە، جىدەنى ازىق - تۇلىك رەتىم- دە وڭدەپ ’ۇندىرۇدى سىناقتان وتكىزىپ جاتىمىز، قازىر ’ىشىم- نارا ازىق - تۇلىكتەردى ’ۇندىرۇ، وڭدەشۇ تەخنىكىلالرىندا سەرىپ- لسى جاسالدى جانە تاجىرىبە ئوپتىلدى، ايتىسەدە ’الى دە شىيىكزات جانە زور كولەمدەندىرۇ ’ۇندىرسى جەلسى كەمشىل بولپ وتىر“. لو چىيىڭخۇڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: قازىر ۇجىم جىدەنىڭ 3 جاڭا سورتىن اۋتونوميالى رايوننىڭ اعاش ساپالى تۇقىم ۇقىمىن اۋعا جولداپ، كەلەسى باسقىشتاعى جاپىلاستىرۇعا داينىدىق جاسا- دىق. جىدە اعاشىنىڭ قۇاڭشىلىققا، سورتاڭدىققا ’توزىمىدى تاماشا ەرەكشەلىگى بولغاندىقتان، بۇدان كەينىگى جاپىلاستىرىپ ەگۇ ەگىستىك جەرى بايلىغىن يەلەمەيدى، ونى قۇاڭ دالا، قۇبا ’تۇز سىياقتى قورشاعان ورتا شارت - جاعدايى ’بىرشاما ناشار ۋەڭرىگە ەگەمىز، بوراننان قورعاپ، قۇمدى بەكەمدەشۇ، توپىراقتى قۇنارلاند- ىدىرۇ سىندى ەكولوگىيالىق رولى بولۇدان سىرت، جەمىس شىرىنى، اشىتىلغان اراتى سىياقتىلاردى جىتىكتەي وڭدەشۇ كاسىپ سالاسىن دا- مىشۇعا بولادى، شىنچىياڭنىڭ تاغى ’بىر ەرەكشە قۇرعاق جەمىس اعا- شى ’ئۇرىن ئۇلعالاۋداي كومەسكى كۇشى بار، ەكولوگىيالىق ونىمدىد- لىگى، ەكونوميكالىق ونىمىدىلىگى جانە قوعامدىق ونىمىدىلگى بار ’ۇش پادىالى“ اعاش ’تۇرى بولۇننان ’ۇمت بار.